STANDARDIZACE RELATIVNÍCH UKAZATELŮ

Srovnávání ukazatelů

Úspěšnost léčby pacientů se stejnou dg. ve dvou různých nemocnicích.

Nemocnice	Počet pacientů	Zlepšení abs.
A	**500**	**345**
B	**300**	**130**

Otázka:

1. Která nemocnice je úspěšnější?

Srovnávání ukazatelů

Úspěšnost léčby pacientů se stejnou dg. ve dvou různých nemocnicích.

Nemocnice	Počet pacientů	Zlepšení abs.	Zlepšení relat.
A	**500**	**345**	**69%**
B	**300**	**130**	**43%**

Otázka:

1. Která nemocnice je úspěšnější?
2. Můžeme na základě relativního ukazatele srovnávat úspěšnost nemocnice v léčbě?

Srovnávání ukazatelů

Na základě uvedených údajů nemůžeme objektivně srovnávat úspěšnost nemocnic v léčbě, protože **není zohledněna skladba pacientů** (věk, přidružená onemocnění, stadium nemoci).

Srovnávání ukazatelů

- **Zlepšení v podskupinách**
  - **specifické ukazatele**

A		%
150 pozdních	zlepšení u **30**	**20**
350 časných	zlepšení u **315**	**90**
B		%
200 pozdních	zlepšení u **40**	**20**
100 časných	zlepšení u **90**	**90**

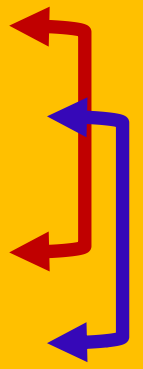

Srovnávání ukazatelů

Obě nemocnice byly **stejně úspěšné** při léčbě časných a pozdních případů nemoci.

Kdyby skladba pacientů byla v obou nemocnicích **stejná**, byl by **stejný i podíl zlepšení**.

Vlastnosti relativních ukazatelů

- Relativní ukazatele (celkové, hrubé) vyjadřují
  - jak **četnost** výskytu jevu,
  - tak **složení** populace.

- Určité znaky souvisejí se zdravotním stavem
- Populace = soubor podskupin
  - **podskupiny dle znaku:** věk, pohlaví, vzdělání, náboženské vyznání, genetický základ, místo bydliště ….

Rozdělení populace do podskupin podle věku nebo nejvyššího dosaženého vzdělání nebo rod. stavu

Věk (21 5letých věkových skupin)
0
1 - 4
5 – 9
10 – 14
15 - 19
20 – 24
25 – 29
30 – 34
35 – 39
40 – 44
45 – 49
50 – 54
55 – 59
60 – 64
65 – 69
70 – 74
75 – 79
80 - 84
85 – 89
90 - 94
95+
Celkem

Vzdělání (vzdělanostní kategorie)
Neukončené základní
Základní
Středoškolské bez maturity
Středoškolské s maturitou
Vysokoškolské

Rodinný stav (kategorie rod stavu)
Svobodný/á
Ženatý/vdaná
Rozvedený/á
Vdovec/vdova
Druh/družka

Vlastnosti relativních ukazatelů

- Relativní ukazatele (celkové, hrubé) vyjadřují
  - jak **četnost** výskytu jevu,
  - tak **složení** populace.

- Určité znaky souvisejí se zdravotním stavem
- Populace = soubor podskupin
  - **podskupiny dle znaku:** věk, pohlaví, vzdělání, náboženské vyznání, genetický základ, místo bydliště ….
  - podskupiny se liší jak velikostí (počet lidí v podskupině), tak mírou výskytu sledovaného jevu (počet případů sledovaného jevu)

Věková struktura a počet zemřelých

Věk (21 5letých věkových skupin)	Počet osob	Počet zemřelých
0	55 000	160
1 - 4	238 000	40
5 – 9	275 000	30
10 – 14	235 000	10
15 - 19	253 000	50
20 – 24	333 000	80
25 – 29	363 000	110
30 – 34	409 000	130
35 – 39	480 000	250
40 – 44	394 000	350
45 – 49	360 000	580
50 – 54	322 000	910
55 – 59	353 000	1 700
60 – 64	349 000	2 900
65 – 69	295 000	4 400
70 – 74	189 000	4 900
75 – 79	119 000	6 500
80 - 84	84 000	10 800
85 – 89	37 000	12 000
90 - 94	9 000	6 800
95+	1 000	1 500
Celkem	**5 153 000**	**53 115**

Vlastnosti relativních ukazatelů

- Relativní ukazatele (celkové, hrubé) vyjadřují
  - jak **četnost** výskytu jevu,
  - tak **složení** populace.

- **Pro podskupiny můžeme vypočítat specifické ukazatele** (např. specifická úmrtnost pro jednotlivé věkové kategorie)
- **Hodnota celkového ukazatele za populaci = vážený průměr specifických ukazatelů** (h.m.ú. = vážený průměr specifických úmrtností)

Věková struktura a specifická úmrtnost

Věk (21 5letých věkových skupin)	Počet osob v populaci	Počet zemřelých	Specifická úmrtnost na 1000 obyv. - populace A	
0	55 000	160	2,9	2,9 x 55 = 160
1 - 4	238 000	40	0,2	0,2 x 238 = 40
5 – 9	275 000	30	0,1	0,1 x 275 = 30
10 – 14	235 000	10	0,1	0,1 x 235 = 10
15 - 19	253 000	50	0,2	0,2 x 253 = 50
20 – 24	333 000	80	0,2	0,2 x 333 = 80
25 – 29	363 000	110	0,3	0,3 x 363 = 110
30 – 34	409 000	130	0,3	0,3 x 409 = 130
35 – 39	480 000	250	0,5	0,5 x 480 = 250
40 – 44	394 000	350	0,9	0,9 x 394 = 350
45 – 49	360 000	580	2,0	2,0 x 360 = 580
50 – 54	322 000	910	2,8	2,8 x 322 = 910
55 – 59	353 000	1 700	4,8	4,8 x 353 = 1 700
60 – 64	349 000	2 900	8,3	8,3 x 349 = 2 900
65 – 69	295 000	4 400	14,9	14,9 x 295 = 4 400
70 – 74	189 000	4 900	25,9	25,9 x 189 = 4 900
75 – 79	119 000	6 500	54,6	54,6 x 119 = 6 500
80 - 84	84 000	10 800	128,6	128,6 x 84 = 10 800
85 – 89	37 000	12 000	324,3	324,3 x 37 = 12 000
90 - 94	9 000	6 800	755,5	755,5 x 9 = 6 800
95+	1 000	415	415,0	415,0 x 1 = 415
Celkem	**5 153 000**	**53 115**	**10,3**	

Vlastnosti relativních ukazatelů

- Relativní ukazatele (celkové, hrubé) vyjadřují
  - jak **četnost** výskytu jevu,
  - tak **složení** populace.

- **Pro podskupiny můžeme vypočítat specifické ukazatele** (např. specifická úmrtnost pro jednotlivé věkové kategorie)
- **Hodnota celkového ukazatele za populaci = vážený průměr specifických ukazatelů** (h.m.ú. = vážený průměr specifických úmrtností)
- V hodnotě celkového ukazatele jsou specifické míry jednotlivých podskupin zastoupeny proporcionálně (demokraticky)

Srovnejte specif. a hrubou úmrtnost v populaci A a B.

Věk (21 5letých věkových skupin)	Specifická úmrtnost na 1000 obyv. - populace A	Specifická úmrtnost na 1000 obyv. – populace B
0	2,9	2,9
1 - 4	0,2	0,2
5 – 9	0,1	0,1
10 – 14	0,1	0,1
15 - 19	0,2	0,2
20 – 24	0,2	0,2
25 – 29	0,3	0,3
30 – 34	0,3	0,3
35 – 39	0,5	0,5
40 – 44	0,9	0,9
45 – 49	2,0	2,0
50 – 54	2,8	2,8
55 – 59	4,8	4,8
60 – 64	8,3	8,3
65 – 69	14,9	14,9
70 – 74	25,9	25,9
75 – 79	54,6	54,6
80 - 84	128,6	128,6
85 – 89	324,3	324,3
90 - 94	755,5	755,5
95+	415,0	415,0
Celkem	**11,0**	**9,8**

Věková struktura a specifická úmrtnost

Věk (21 5letých věkových skupin)	Počet osob v populaci A	Počet osob v populaci B	Specifická úmrtnost na 1000 obyv. - populace A	Specifická úmrtnost na 1000 obyv. - populace B		
0	55 000	56 000	2,9	2,9	2,9 x 55 = 160	2,9 x 56 = 162
1 - 4	238 000	240 000	0,2	0,2	0,2 x 238 = 40	0,2 x 240 = 48
5 – 9	275 000	279 000	0,1	0,1	0,1 x 275 = 30	0,1 x 279 = 28
10 – 14	235 000	240 000	0,1	0,1	0,1 x 235 = 10	0,1 x 240 = 24
15 - 19	253 000	259 000	0,2	0,2	0,2 x 253 = 50	0,2 x 259 = 52
20 – 24	333 000	340 000	0,2	0,2	0,2 x 333 = 80	0,2 x 340 = 68
25 – 29	363 000	380 000	0,3	0,3	0,3 x 363 = 110	0,3 x 380 = 114
30 – 34	409 000	419 000	0,3	0,3	0,3 x 409 = 130	0,3 x 419 = 126
35 – 39	480 000	491 000	0,5	0,5	0,5 x 480 = 240	0,5 x 491 = 246
40 – 44	394 000	383 000	2,0	2,0	0,9 x 394 = 350	0,9 x 383 = 315
45 – 49	360 000	350 000	0,9	0,9	2,0 x 360 = 580	2,0 x 350 = 560
50 – 54	322 000	313 000	2,8	2,8	2,8 x 322 = 910	2,8 x 313 = 876
55 – 59	353 000	353 000	4,8	4,8	4,8 x 353 = 1 700	4,8 x 353 = 1 700
60 – 64	349 000	341000	8,3	8,3	8,3 x 349 = 2 900	8,3 x 341 = 2830
65 – 69	295 000	288 000	14,9	14,9	14,9 x 295 = 4 400	14,9 x 288 = 4 291
70 – 74	189 000	183 000	25,9	25,9	25,9 x 189 = 4 900	25,9 x 183 = 4 900
75 – 79	119 000	114 000	54,6	54,6	54,6 x 119 = 6 500	54,6 x 114 = 6 224
80 - 84	84 000	80 000	128,6	128,6	128,6 x 84 = 10 800	128,6 x 80 = 10 288
85 – 89	37 000	35 000	324,3	324,3	324,3 x 37 = 12 000	324,3 x 35 = 11 350
90 - 94	9 000	8 000	755,5	755,5	755,5 x 9 = 6 800	755,5 x 8 = 6 044
95+	1 000	1 000	415,0	415,0	415,0 x 1 = 415	415,0 x 1 = 415
Celkem	**5 153 000**	**5 153 000**	**10,3**	**9,8**		

Srovnání úmrtnosti

ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých na 1000 ob.
0-49	6 700 000	**0,9**
50+	3 800 000	**26,6**
Celkem	10 500 000	**10,2**

SR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých na 1000 ob.
0-49	3 700 000	**1,0**
50+	1 700 000	**28,9**
Celkem	5 400 000	**9,8**

Srovnávání relativních ukazatelů

- pouze k orientačnímu srovnání
- je žádoucí používat vhodné ukazatele, tzv. srovnávací či standardizované ukazatele

Ukazatele vhodné pro srovnávání

1. **Specifické ukazatele**
   - mohou být přímo srovnávány
   - nevýhody:
     1. tříští soubor do malých podskupin
     2. neumožňují srovnání populací jako celku

2.5.1 Hlášená onemocnění tuberkulózou = incidence tuberkulózy

Notified cases of tuberculosis

	celkem	muži	ženy	*total*	*males*	*females*
	0,5	0,7	0,4	-	-	-
	0,2	-	0,4	0,2	0,4	-
	-	-	-	-	-	-
	1,4	1,2	1,7	0,2	0,4	-
	3,1	2,7	3,4	0,3	-	0,6
	3,1	3,8	2,3	0,7	0,5	0,9
	3,3	4,4	2,1	0,6	1,0	0,3
	3,2	4,6	1,8	0,1	0,2	-
	5,1	6,9	3,2	0,1	0,3	-
	6,0	9,4	2,3	0,4	0,6	0,3
	5,5	8,4	2,5	0,3	0,3	0,3
	7,5	13,0	2,2	0,3	-	0,5
	5,7	9,7	2,1	0,4	0,6	0,3
	5,4	8,5	2,9	0,9	0,7	1,1
	5,9	6,9	5,2	0,7	1,1	0,4
	10,3	17,0	6,5	1,7	0,8	2,2
Total	4,3	6,1	2,6	0,4	0,4	0,5
Bacteriologically verified	3,1	4,4	1,8	0,2	0,2	0,2
Celkem 2000	12,1	16,7	7,7	1,9	1,6	2,3
Celkem 2005	8,8	12,2	5,5	1,1	0,7	1,5
Total 2010	5,9	8,0	3,9	0,6	0,6	0,5

Zdroj: ÚZIS: Zdravotnická ročenka ČR 2013

Ukazatele vhodné pro srovnávání

1. **Specifické ukazatele**
   - mohou být přímo srovnávány
   - nevýhody:
     1. tříští soubor do malých podskupin
     2. neumožňují srovnání populací jako celku

2. **Standardizované ukazatele**
   - srovnání populací jako celku
   - přepočítané hodnoty; pouze pro srovnávání

Standardizace

- Metoda statistické analýzy, umožňující **objektivní srovnání dvou** či více **populací s rozdílnou strukturou.**

(např. odlišná struktura podle věku, pohlaví, rodinného stavu, stadia nemoci…)

Standardizace ukazatelů

- Převedení ukazatelů na **stejný základ**, čímž se **odstraní vliv jejich rozdílné struktury.**

- Společným základem je tzv. **STANDARD** (standardní populace).

Srovnání úmrtnosti

ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých na 1000 ob.
0-49		0,9
50+		26,6
Celkem		?

SR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých na 1000 ob.
0-49		1,0
50+		28,9
Celkem		?

Volba standardu

- Závisí na okolnostech srovnávání
  - evropský standard
  - světový standard
  - součet nebo průměr srovnávaných populací
  - nadřazená populace

Věková struktura standardní africké, evropské, světové, useknuté světové a WHO světové populace

Tabulka 3.10:

Věk	Africká	Evropská	Světová	Useknutá	WHO
				světová	světová
0	2000	1600	2400	-	1800
1-4	8000	6400	9600	-	7000
5-9	10000	7000	10000	-	8700
10-14	10000	7000	9000	-	8600
15-19	10000	7000	9000	-	8500
20-24	10000	7000	8000	-	8200
25-29	10000	7000	8000	-	7900
30-34	10000	7000	6000	-	7600
35-39	10000	7000	6000	6000	7200
40-44	5000	7000	6000	6000	6600
45-49	5000	7000	6000	6000	6000
50-54	3000	7000	5000	5000	5400
55-59	2000	6000	4000	4000	4600
60-64	2000	5000	4000	4000	3700
65-69	1000	4000	3000	-	3000
70-74	1000	3000	2000	-	2200
75-79	500	2000	1000	-	1500
80-84	300	1000	500	-	900
85+	200	1000	500	-	600
celkem	100000	100000	100000	31000	100000
85-89: 400, 90-94: 200, 95-99: 0, 100+: 0					

Volba standardu

- Závisí na okolnostech srovnávání
  - evropský standard
  - světový standard
  - součet nebo průměr srovnávaných populací
  - nadřazená populace

- **Příliš se neliší** od složení srovnávaných populací

- **Změna standardu** = změna hodnot standardizovaného ukazatele, ALE zůstává relace větší – menší.

Standardizované ukazatele

- Teoretické, přepočítané hodnoty, mají smysl **pouze pro srovnání**.
- **Různé ukazatele** podle **různých znaků.**
- Při sledování dlouhodobých **časových** řad**.**
  - Věková skladba obyvatelstva ČR, 1945-2013
  - Projekce obyvatelstva ČR do roku 2101

Podíl obyvatel ve věkové skupině 0-14 a 65 a více let v letech 1950-2014

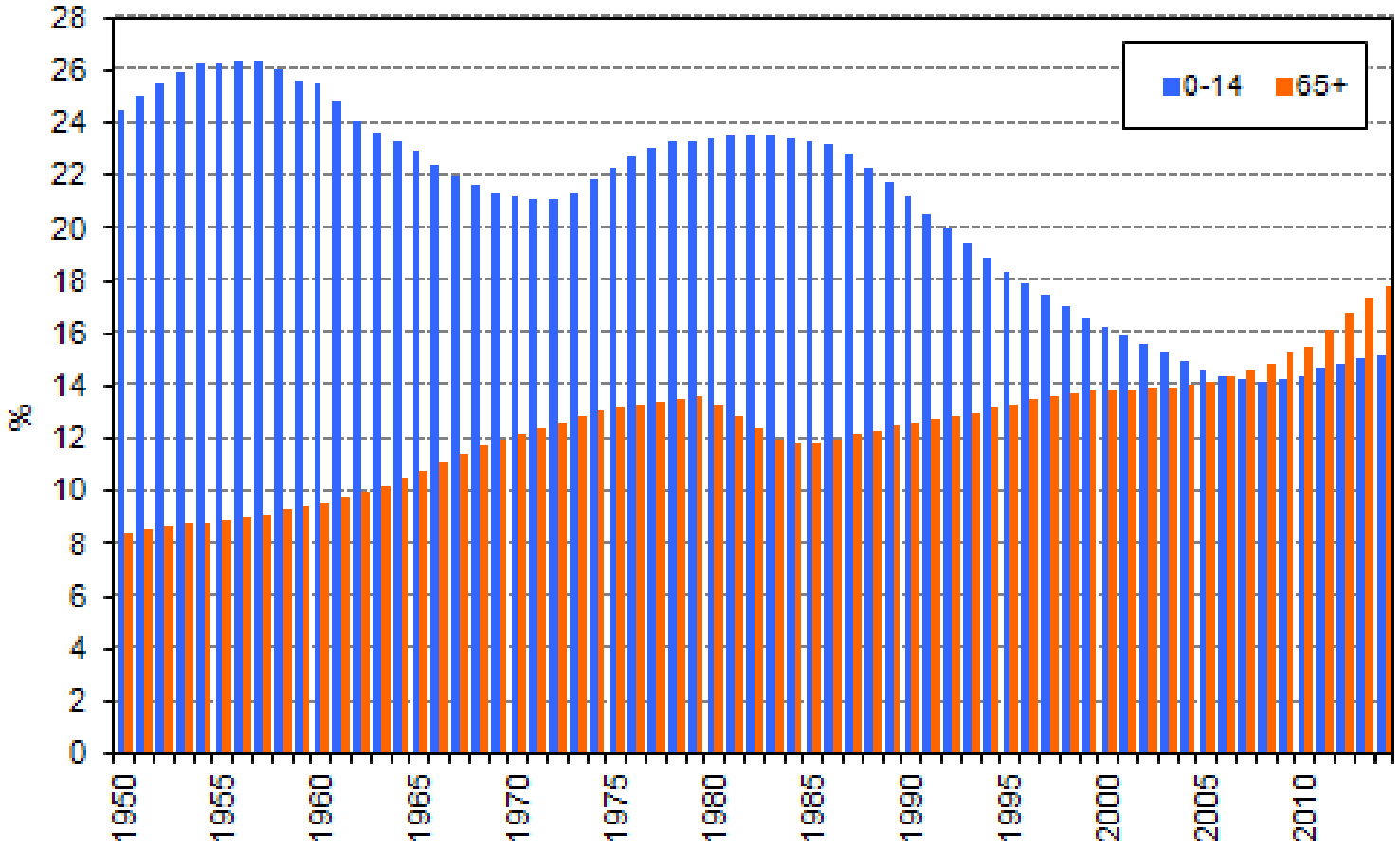

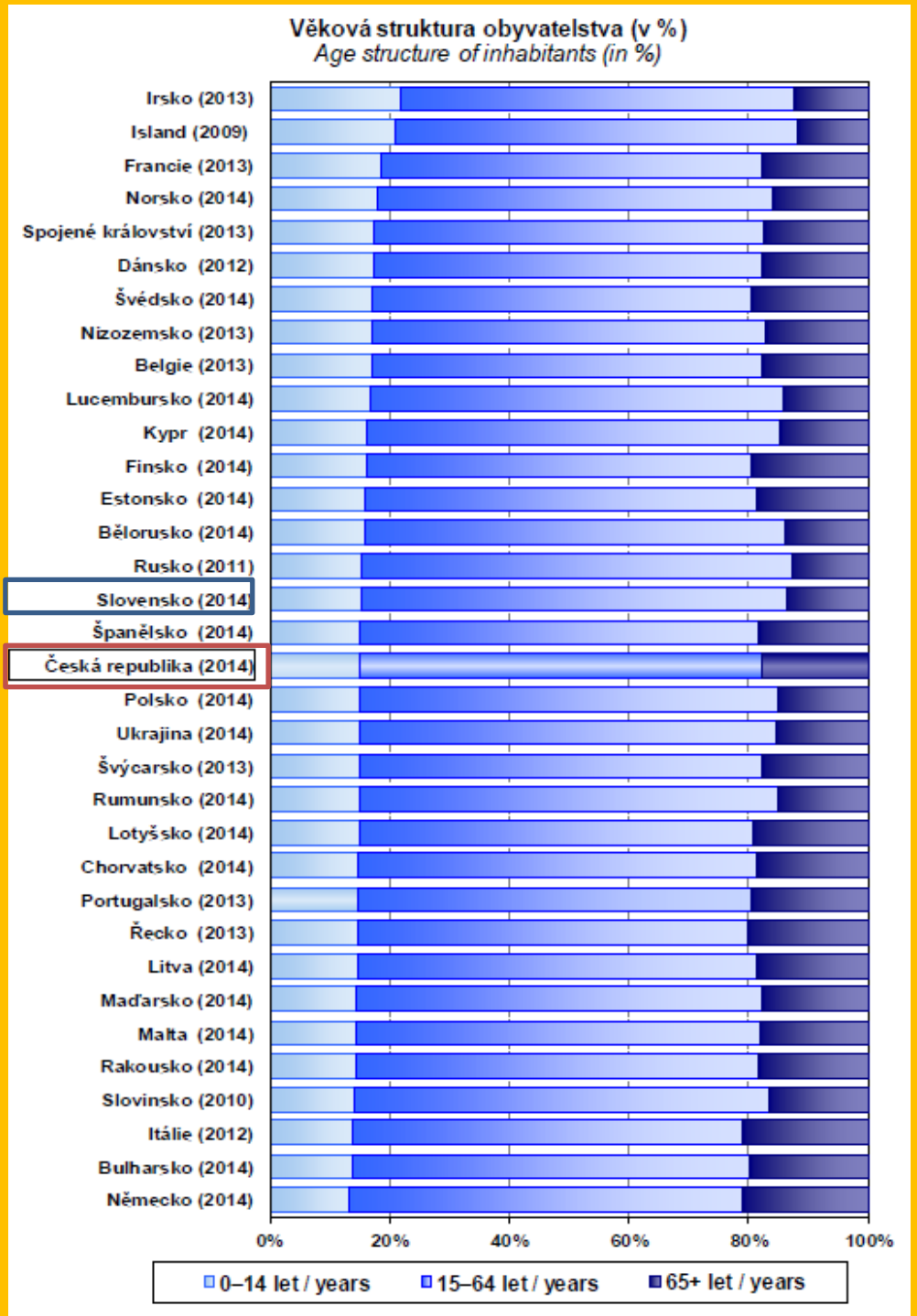

Zdroj: ÚZIS: Zdravotnická ročenka ČR 2015

Metody standardizace

- 2 základní metody:
  - **Přímá standardizace**
  - Nepřímá standardizace

- Konkrétní metodu vybíráme nejčastěji podle toho, jaké údaje máme k dispozici.

Přímá standardizace

1. Potřebné údaje
2. Výpočet standardizovaných ukazatelů
3. Porovnání hodnot standardizovaných ukazatelů

Přímá standardizace

1. **Potřebujeme znát:**
   a) specifické úmrtnosti (incidence, prevalence) ve srovnávaných populacích
   b) věkové složení standardu (počet lidí v jednotlivých věkových skupinách zvolené standardní populace)

2. **Ptáme se, jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardní populaci, kdyby:**
   a) v ní lidé umírali podle specifických měr úmrtnosti první srovnávané populace?
   b) v ní lidé umírali podle specifických měr úmrtnosti druhé srovnávané populace?
   c) v ní lidé umírali podle specifických měr úmrtnosti třetí srovnávané populace?
   d) ….. atd.

3. **Porovnáme hodnoty vypočítaných standardizovaných úmrtností pro srovnávané populace.**
   - **Provádí se pomocí znamének ne/rovnosti:**

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	6 700 000	6 300	**0,9**
50+	3 800 000	101 000	**26,6**
Celkem	10 500 000	107 000	**10,2**

SR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	3 700 000	3 800	**1,0**
50+	1 700 000	49 200	**28,9**
Celkem	5 400 000	53 000	**9,8**

Věkové složení standardu (zde součet populací ČR a SR):

Věk	Stř. stav obyv.
0 - 49	**10 400 000**
50 +	**5 500 000**
Celkem	**15 900 000**

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

1. Potřebné údaje:

ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49			0,9
50+			26,6
Celkem			

SR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49			1,0
50+			28,9
Celkem			

Věkové složení standardu (součet populací ČR a SR):

Věk	Stř. stav obyv.
0 - 49	10 400 000
50 +	5 500 000
Celkem	15 900 000

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.a. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných v ČR?

ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49			0,9
50+			26,6
Celkem			

Věkové složení standardu (součet populací ČR a SR):

Věk	Stř. stav obyv.
0 - 49	10 400 000
50 +	5 500 000
Celkem	15 900 000

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.a. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných v ČR?

Standard - ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000		0,9
50+	5 500 000		26,6
Celkem	15 900 000		

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.a. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných v ČR?

Hrubá úmrtnost ve st. = ——————————————

Standard - ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000		0,9
50+	5 500 000		26,6
Celkem	15 900 000	???	

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.a. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných v ČR?

Hrubá úmrtnost ve st. = ——————————————

Standard - ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000	9360	0,9
50+	5 500 000		26,6
Celkem	15 900 000	???	

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.a. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných v ČR?

Hrubá úmrtnost ve st. = ——————————————

Standard - ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000	9360	0,9
50+	5 500 000	146300	26,6
Celkem	15 900 000	???	

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.a. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných v ČR?

Hrubá úmrtnost ve st. = ——————————————

Standard - ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000	9360	0,9
50+	5 500 000	146300	26,6
Celkem	15 900 000	155660	

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.a. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných v ČR?

Hrubá úmrtnost = ————————

Standard - ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	**10 400 000**	9360	**0,9**
50+	**5 500 000**	146300	**26,6**
Celkem	**15 900 000**	**155660**	

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.a. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných v ČR?

Hrubá úmrtnost ve standardu = 9,8

STANDARDIZOVANÁ ÚMRTNOST PRO ČR = 9,8

Standard - ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	**10 400 000**	9360	**0,9**
50+	**5 500 000**	146300	**26,6**
Celkem	**15 900 000**	**155660**	**9,8**

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.b. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných ve SR?

Hrubá úmrtnost ve st. = ——————————————

Standard - SR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000		1,0
50+	5 500 000		28,9
Celkem	15 900 000	???	Std. úm.

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.b. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných ve SR?

Hrubá úmrtnost = ——————————

Standard - SR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000	10400	**1,0**
50+	5 500 000		**28,9**
Celkem	15 900 000		

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.b. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných ve SR?

Hrubá úmrtnost ve st. = ——————————————

Standard - SR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000	10400	**1,0**
50+	5 500 000	158950	**28,9**
Celkem	15 900 000		

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.b. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných ve SR?

Hrubá úmrtnost ve st. = ——————————————

Standard - SR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000	10400	**1,0**
50+	5 500 000	158950	**28,9**
Celkem	15 900 000	**169350**	

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.b. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných ve SR?

Hrubá úmrtnost = ————————

Standard - SR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000	10400	**1,0**
50+	5 500 000	158950	**28,9**
Celkem	15 900 000	**169350**	

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

2.b. Jaká by byla hrubá úmrtnost ve standardu při použití spec. měr úmrtnosti zjištěných ve SR?

Hrubá úmrtnost ve standardu = 10,7

STANDARDIZOVANÁ ÚMRTNOST PRO SR = 10,7

Standard - SR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000	10400	**1,0**
50+	5 500 000	158950	**28,9**
Celkem	15 900 000	**169350**	**10,7**

Příklad: Přímá standardizace úmrtnosti podle věku

3. Srovnání

Standard - ČR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000	9 360	0,9
50+	5 500 000	146 300	26,6
Celkem	15 900 000	155 660	9,8

Standard - SR

Věk	Stř. stav obyv.	Počet zemřelých	
		abs.	na 1000 ob.
0-49	10 400 000	10 400	1,0
50+	5 500 000	158 950	28,9
Celkem	15 900 000	169 350	10,7

- **9,8 < 10,7, tj. standardizovaná úmrtnost je v ČR menší než na Slovensku.**
- **Kdyby obě země měly stejnou věkovou strukturu, byla by úmrtnost v ČR nižší než na Slovensku.**

Příklad na standardizaci ukazatelů

Ve studii byla srovnávána úmrtnost ve dvou nemocnicích A a B. Vypočítejte standardizovanou úmrtnost pro nemocnice A a B, vypočítané hodnoty interpretujte.

Nemocnice A:

Věk	**Počet hospitalizovaných**	Počet zemřelých	
		abs.	na 100 hosp.
20 - 44	200	4	2,0
45 - 66	400	24	6,0
Celkem	600	28	4,7

Nemocnice B:

Věk	**Počet hospitalizovaných**	Počet zemřelých	
		abs.	na 100 hosp.
20 - 44	800	24	3,0
45 - 66	100	8	8,0
Celkem	900	32	3,6

Věkové složení standardu:

Věk	**Počet hospitalizovaných**
20 - 44	1000
45 - 66	500
Celkem	1500

Výsledky pro kontrolu

- Standardizovaná úmrtnost v nemocnici A = 3,3 na 100 hospitalizovaných.
- Standardizovaná úmrtnost v nemocnici B = 4,7 na 100 hospitalizovaných.

Hrubé míry úmrtnosti srovnávaných nemocnic jsou ovlivněny rozdílnou věkovou strukturou jejich pacientů

Pokud by srovnávané nemocnice měly stejné složení pacientů z hlediska věku (viz standard), byla by úmrtnost v nemocnici A nižší (3,3) než v nemocnici B (4,7).

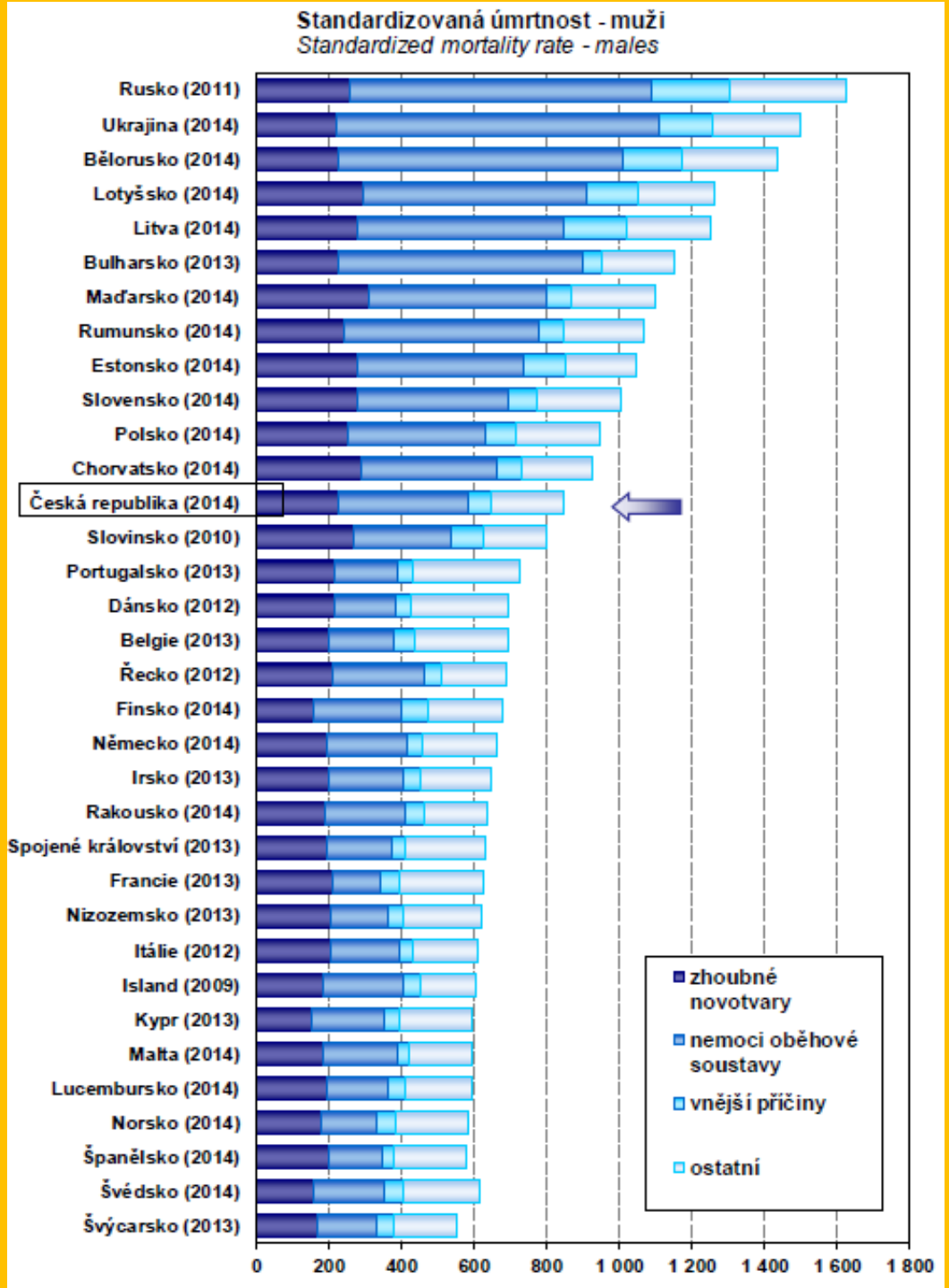

Zdroj: ÚZIS: Zdravotnická ročenka ČR 2015

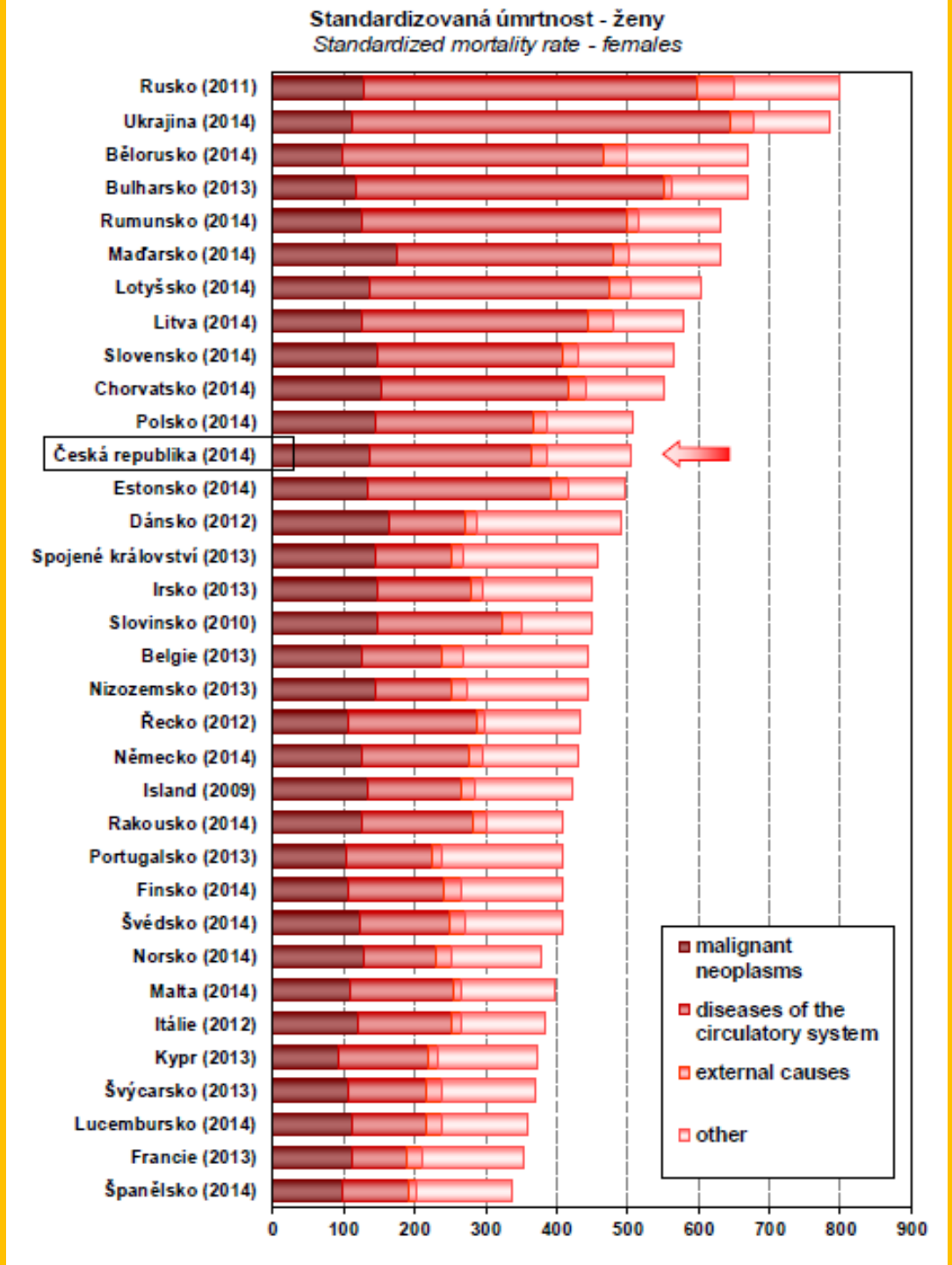

Zdroj: ÚZIS: Zdravotnická ročenka ČR 2015

Standardizovaná úmrtnost mužů

Standardized mortality rate in males

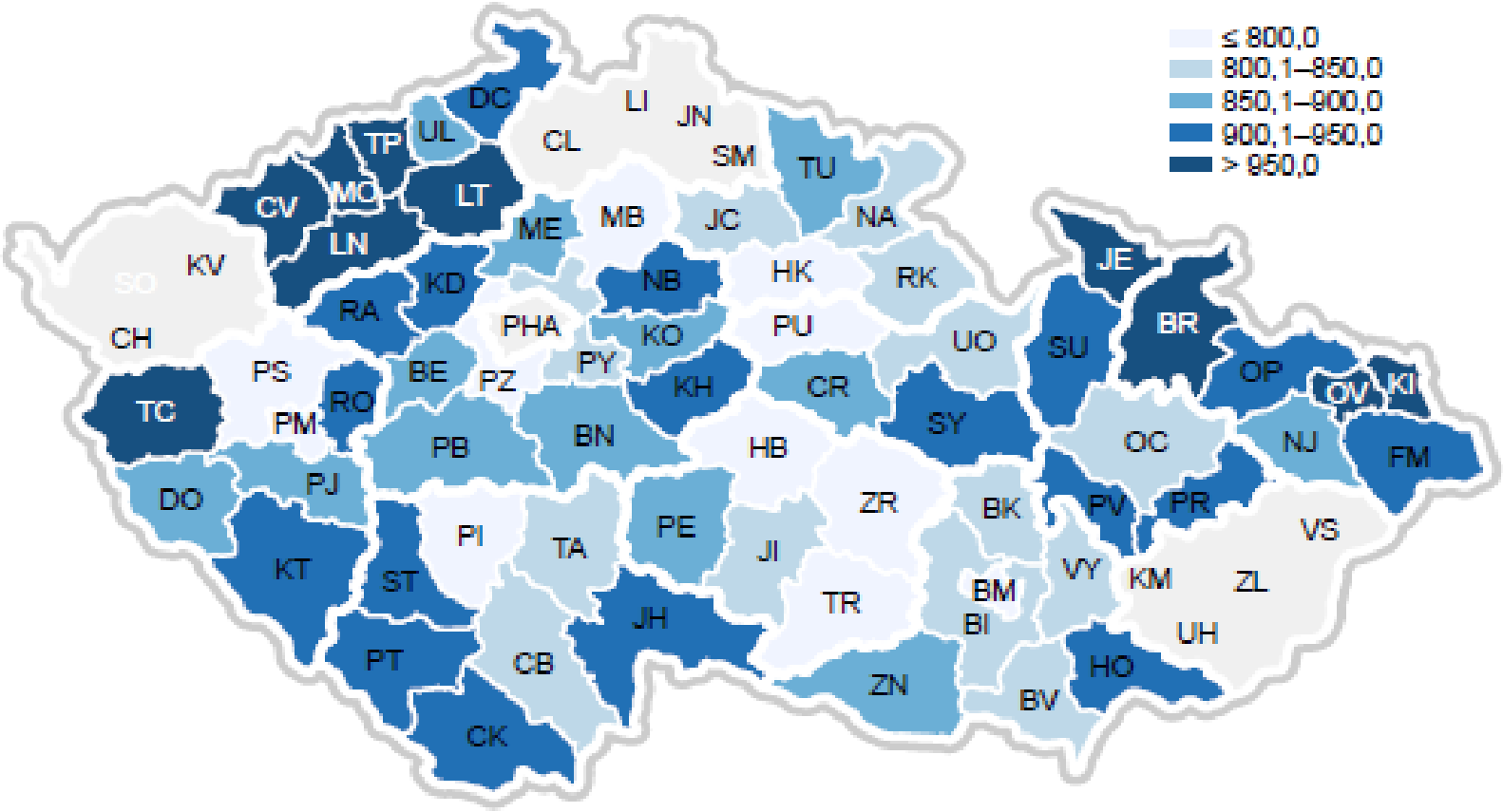

Zdroj: ÚZIS: Zdravotnická ročenka ČR 2015

Standardizovaná úmrtnost žen

Standardized mortality rate in females

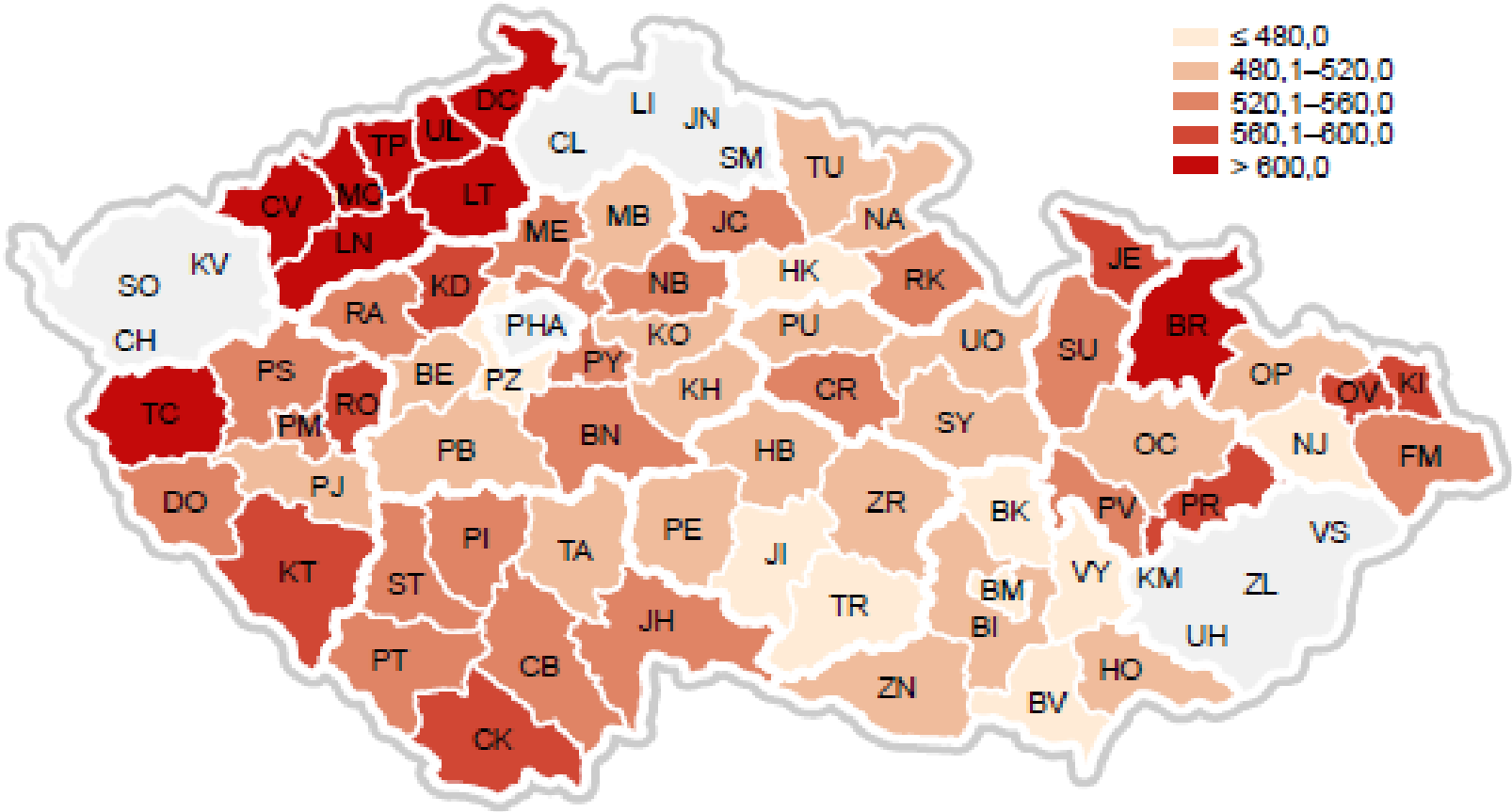

Zdroj: ÚZIS: Zdravotnická ročenka ČR 2015

Diagnózy C18-C21: incidence ZN tlustého střeva a konečníku ve světě

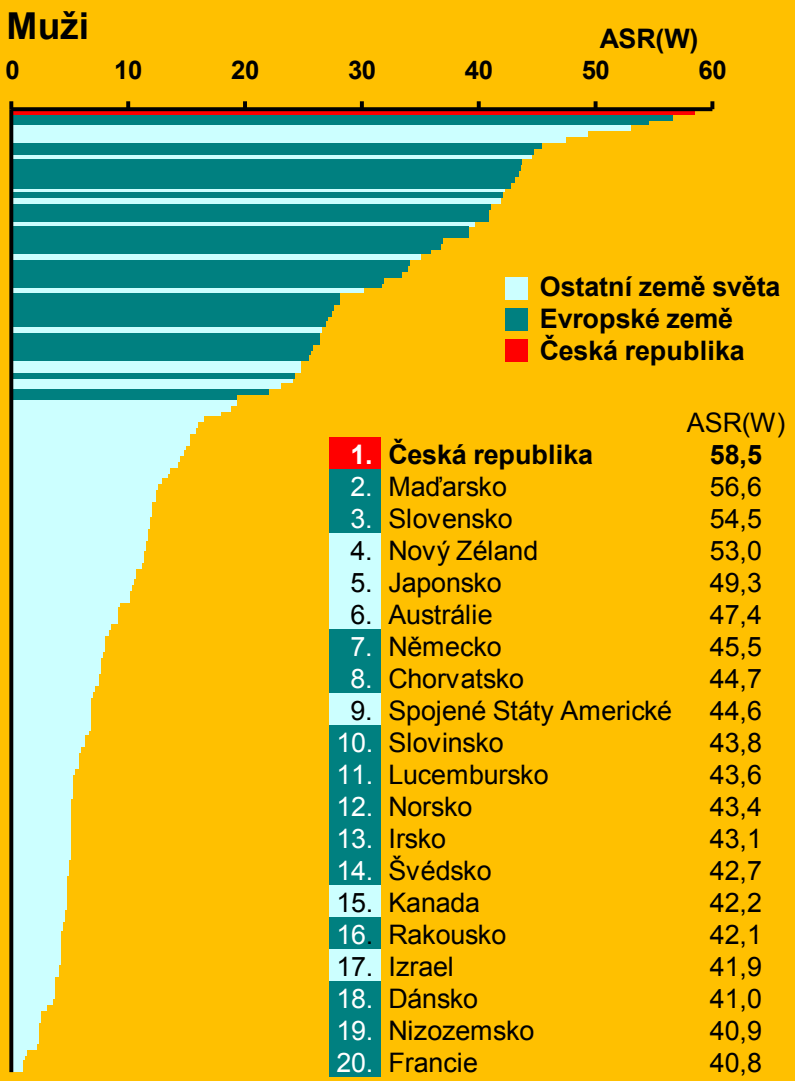

		ASR(W)
1.	**Česká republika**	**58,5**
2.	Maďarsko	56,6
3.	Slovensko	54,5
4.	Nový Zéland	53,0
5.	Japonsko	49,3
6.	Austrálie	47,4
7.	Německo	45,5
8.	Chorvatsko	44,7
9.	Spojené Státy Americké	44,6
10.	Slovinsko	43,8
11.	Lucembursko	43,6
12.	Norsko	43,4
13.	Irsko	43,1
14.	Švédsko	42,7
15.	Kanada	42,2
16.	Rakousko	42,1
17.	Izrael	41,9
18.	Dánsko	41,0
19.	Nizozemsko	40,9
20.	Francie	40,8

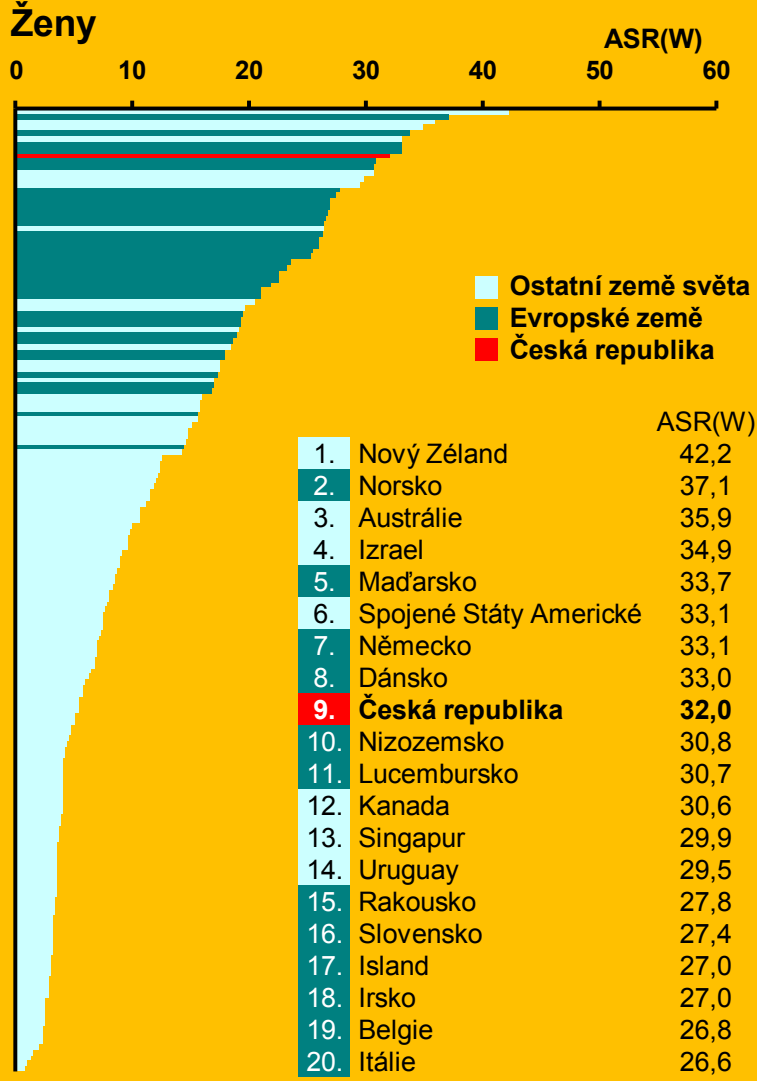

		ASR(W)
1.	Nový Zéland	42,2
2.	Norsko	37,1
3.	Austrálie	35,9
4.	Izrael	34,9
5.	Maďarsko	33,7
6.	Spojené Státy Americké	33,1
7.	Německo	33,1
8.	Dánsko	33,0
9.	**Česká republika**	**32,0**
10.	Nizozemsko	30,8
11.	Lucembursko	30,7
12.	Kanada	30,6
13.	Singapur	29,9
14.	Uruguay	29,5
15.	Rakousko	27,8
16.	Slovensko	27,4
17.	Island	27,0
18.	Irsko	27,0
19.	Belgie	26,8
20.	Itálie	26,6

ASR(W): věkově standardizovaná incidence na světový standard

Epidemiologie C18-C21

Zdroj: J. Ferlay, F. Bray, P. Pisani and D.M. Parkin: GLOBOCAN 2002: Cancer Incidence, Mortality and Prevalence Worldwide. IARC CancerBase No. 5. version 2.0, IARC Press, Lyon, 2004, http://www-dep.iarc.fr.